

TÜSİAD KONJONKTÜR

T Ü R K S A N A Y İ C İ L E R İ V E İ Ş A D A M L A R I D E R N E Ğ İ

SAYI 23

ŞUBAT 2000

Değerlendirme

Üretim ve Enflasyon

Bütçe ve Para Politikaları

Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

2000 yılı Beklentileri

sayfa 1-4

Tablolar

Sanayi Üretimi ve Fiyatlar

Dış Ticaret

Konsolide Bütçe

Parasal Gelişmeler

Milli Gelir

sayfa 5-9

Grafikler

Sanayi Üretimi

Genel Denge

Fiyatlar

Parasal Gelişmeler

Bütçe ve Para Politikaları

Dış Ticaret

sayfa 10-15

2000 Yılı Senaryoları

sayfa 16

TÜSİAD KONJONKTÜR

www.tusiad.org

adresinde sunulmaktadır.

IMF İLE İMZALANAN STAND-BY ANLAŞMASI 2000 YILI İÇİN OLUMLU BEKLENTİLERİ GÜÇLENDİRMİŞTİR

I- Üretim ve Enflasyon

Uzun yıllardır yaşanan yüksek enflasyonu düşürmek ve ekonominin büyüme potansiyelini artırmak için IMF ile üç yıllık Stand-By anlaşması imzalanmıştır.

Dünya ekonomilerinde durgunluğa neden olan küresel krizin etkilerinin, istikrar çabaları ve yıl ortasında meydana gelen deprem felaketiyle birleşmesi, 1999 yılında derin bir kriz yaşanmasına yol açmıştır. 1999 yılının sonlarına doğru, sosyal güvenlik, uluslararası tahkim ve bankacılık sektörü ile ilgili düzenlemeler hız kazanmış ve meclisten geçirilmiştir. Bunun yanı sıra, titiz bir çalışma ürünü olan, 2000 yılı para politikaları ve IMF'e verilen niyet mektubu, hükümetin ekonomik reformlar karşısındaki kararlılığının piyasalar tarafından anlaşılmasında yardımcı olmuştur. 1999'un Aralık ayında kesinleşen AB tam üyelik adaylığı ve IMF ile imzalanan Stand-by anlaşması, 2000 yılında önemli miktarda dış kaynak gelme olasılığını ve dolayısıyla hükümet programına olan güveni artırırken, beklentileri de olumlu etkilemektedir.

• 1999 yılında hızla daralan ekonominin, Marmara depreminden sonra yeniden yapılanma çalışmalarının başlaması ve IMF ile yıl sonunda imzalanan Stand-by anlaşmasının yaydığı iyimser beklentilerle birlikte, dördüncü çeyrekte itibaren canlandığı düşünülmektedir. 2000 yılında da, düşen faiz oranları ve yeniden yapılanma ile artacak tüketim ve yatırım harcamalarının etkisiyle ekonomide büyümenin hızlanacağı, ama uygulanmakta olan stabilizasyon programının bu hızlanmayı belirli ölçüde sınırlayacağı tahmin edilmektedir. TÜSİAD'ın 1999 ve 2000 yılı GSMH büyüme tahmini, sırasıyla, % -4.4 ve % 4.5'tir.

• 1999'un birinci ve ikinci çeyreğinde GSMH reel olarak % 8.6 ve % 3.3 oranında daralmıştır. Üçüncü çeyreğin başında, ekonomideki olumlu gelişmelerin etkisiyle canlanma beklentileri hızlanırken, Türkiye sanayi katma değerinin % 13.1'ini üreten Marmara Bölgesinde yaşanan depremin etkisiyle GSMH reel olarak % 6.6 oranında küçülmüştür. 1999'un ilk üç döneminde GSYİH'daki reel küçülme % 5.4 ile nispeten sınırlı kalırken, dış alemden gelen net faktör gelirlerinin reel olarak % 37.1 gibi yüksek bir oranda gerilemesi, GSMH'nın aynı dönemde reel olarak % 6.1 oranında daralmasına neden olmuştur.

• 1999'un üçüncü döneminde, sanayinin çok yoğun olduğu Kocaeli bölgesinin depremden çok fazla hasar görmesinin etkisiyle, sanayi sektörü % 8.3 oranında küçülürken, imalat sanayindeki daralma % 9.2 olmuştur. Tarım sektöründeki daralma, mevsimsel etkinin yardımıyla % 3.8 oranı ile sınırlı kalırken, inşaat ve ticaret sektörleri, sırasıyla, % 8.9 ve % 8.0 oranında küçülmüştür.

• 1999'un üçüncü döneminde GSYİH'daki daralma ise % 5.6 olarak gerçekleşmiştir. Toplam yurtiçi talepteki gerilemede dış talep ve yatırımlardaki azalma etkili olmuştur. Özel sektör tüketimi % 2.9 oranında küçülürken, devletin tüketimi acil deprem yardımlarının etkisiyle % 9.1 oranında artmıştır. Sabit sermaye oluşumundaki ciddi düşüş ise devam etmektedir. Kamu sektörü yatırımları, yüksek oranlı bütçe açığının da baskısıyla, % 8.0 oranında azalırken, özel sektör yatırımları % 13.1 oranında düşmüştür. Böylece toplam sabit sermaye yatırımındaki düşüş % 11.9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

• İkinci çeyrek toparlanma sinyalleri vererek geçen yılın aynı dönemine göre % 0.8 büyüme göstermiş olan sanayi üretimi, üçüncü dönemde % 6.7 oranında dramatik bir düşüş göstermiştir. Dördüncü çeyrekte, Ekim, Kasım aylarında sırasıyla, bir önceki yılın aynı dönemine göre, % 9.1 ile % 3.0 oranında küçülme gösteren aylık sanayi üretim endeksi, Aralık ayında % 2.9 oranında hafif bir artış göstermiştir. Aynı aylarda kapasite kullanım oranları % 71.3, % 71.0 ve % 75.5 oranında artış göstermiştir. Ekim, Kasım aylarında kapasite kullanım oranı geçen seneki seviyesinin altında kalırken, Aralık ayında geçen seneki seviyeyi aşmıştır. Bununla birlikte Ocak 2000'de kapasite kullanım oranı yeniden % 72.1 seviyesine gerilemiştir.

• 1999 Aralık ayı itibarıyla sanayi üretim endeksinin alt kalemleri incelendiğinde, metal eşya üretimi ile rafine edilmiş petrol üretiminin sırasıyla, % 19.1 ve % 14.2 oranında daraldığı görülmektedir. Bununla birlikte, tekstil ürünleri imalatı, kağıt ve kağıt ürünleri imalatı ve kimyasal madde ürünleri imalatı ise sırasıyla % 12.7, % 20.0 ve % 17.2 gibi yüksek oranlarda artış göstermişlerdir.

• İmalat Sanayi'nin 1999 yılında ortalama % 5.9 oranında daralmasına rağmen, Aralık ayında % 3.3 oranında büyüme kaydetmesi ekonominin canlanmaya başladığını işaret etmektedir.

1999 yılında kamu fiyatlarının yüksek oranda seyretmesinin gecikmeli etkisi ve tarım fiyatlarında yaşanan hızlı yükseliş, enflasyon oranında planlanan düşüşü ertelemektedir.

• 1998 yılında ortalama % 71.8 oranında artış gösteren TEFE, 1999 yılında ortalama % 53.1 oranında sınırlı bir artış göstermiştir. TEFE'nin alt kalemlerine bakarsak; 1998 yılında ortalama % 75.9 oranında artan, özel sektör fiyatları, 1999 yılında, ortalama % 48.1 ile sınırlı bir artış göstermiştir. Özel sektör fiyatlarında dikkat çeken bu düşüşte, başta petrol olmak üzere dünya hammadde fiyatlarındaki azalmalar ve ekonomik daralmanın yurtiçi fiyatlar üzerine getirdiği baskılar etkili olmuştur. Bununla birlikte, 1998 yılı başından itibaren uygulanan anti-enflasyonist politikalar doğrultusunda, 1998 yılında ortalama % 58.4 oranında artış gösteren kamu fiyatları ise 1999 yılında ortalama % 71.2 gibi yüksek bir oranda artmıştır. Rekor seviyeye ulaşan bütçe açığını indirme çabaları, kamu fiyatlarının 1999'un Mart'ından itibaren belirgin bir şekilde artmasına ve özel sektörün üstünde seyretmesine neden olmuştur.

• 2000 yılı başında hükümet, IMF ile imzalanan Stand-By anlaşması çerçevesinde, TEFE'deki yıllık artış oranının, yıl sonunda % 20 ile sınırlı kalmasını amaçlayan bir stabilizasyon programı uygulamaya başlamıştır. 2000 yılı Ocak ayı TÜFE'deki artış oranı % 4.9 olurken, TEFE artış oranı % 5.8 ile beklentilerin oldukça üstünde çıkmıştır. TEFE'deki bu yüksek artışın 1.8 puanı % 7.9 gibi yüksek oranda artan tarım fiyatlarından, 3.6 puanı ise % 5.1 oranında artan imalat sanayi fiyatlarından kaynaklanmıştır. Enflasyon rakamının bu derece yüksek çıkmasında, Aralık ayında kamu fiyatlarına yapılan % 14.1 oranındaki yüksek zammın, artış trendine girip 30\$ sınırını da aşan dünya petrol fiyatlarının ve 1999'un son aylarında dolar kurunda yapılan yüksek devaluasyonun maliyetleri artırıcı etkisi, belirleyici olmuştur. Aynı zamanda deprem vergisi adı altında KDV oranlarının 2 puan artırılmasında Ocak enflasyonunu olumsuz etkilemiştir.

• Şubat ayında ise TÜFE'deki artış % 3.7 oranı ile sınırlı kalırken TEFE'deki artış, tarım fiyatlarının % 7.6 oranında

artmasından dolayı, % 4.1 oranında gerçekleşmiştir. TÜFE'deki artışın her iki ayda da TEFE'nin altında kalması yurtiçi talebindeki daralmanın hala devam ettiğini göstermektedir. TEFE'deki iki aylık artış oranının % 10.1 olarak gerçekleşmesi, yıl sonu % 20 hedefinin tuturulabilme olasılığını azaltmıştır. TÜSİAD 2000 yıl sonu TEFE artış oranını % 30, yıllık ortalama artışı ise % 47.7 olarak tahmin etmiştir.

II. Bütçe ve Para Politikaları

1999 yılında bütçedeki bozulma deprem vergisi sayesinde tahminlerin altında kalmıştır.

Yıl boyunca başarısız bir bütçe performansı sergilenmesine ve yaşanan deprem felaketine rağmen 1999 bütçe kalemlerindeki bozulma beklenildiği kadar yüksek olmamıştır. 9 katrilyon TL olarak tahmin edilen bütçe açığının GSMH'nin % 10.7'sine ulaşması beklenmektedir.

• Bütçe gelirleri beklenenden bir trilyon TL fazla ile 19 katrilyon TL'ye ulaşmıştır. Bütçe giderleri ise 28 katrilyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 26 Kasım'da çıkan deprem vergisi adı altında toplanan ek vergi gelirlerinde yakalanan yüksek performans, yıl sonunda, toplam vergi gelirlerindeki yıllık reel artışın % 3.6 olarak gerçekleşmesini sağlamıştır.

• 2000 yılı Ocak ayı bütçe gerçekleştirmeleri uygulanan istikrar programı açısından umut vericidir. 12 aylık temelde bütçe açığı sabit fiyatlarla azalma eğilimine girmiştir. Bütçe gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre reel % 20.5 oranında artarken, faiz ödemelerinin reel olarak % 57.6 oranında artmasına rağmen, bütçe harcamaları reel olarak % 13.7 oranında artmıştır. Ocak ayında deprem vergilerinden toplanan gelirin 234.8 trilyon TL'ye ulaşması bütçe gelirlerinin yüksek oranda artmasını sağlamıştır. Deprem vergisi adı altında KDV oranlarının artırılması ve artan akaryakıt fiyatlarıyla, ATV tahsilatının hızlanması, vergi geliri üzerinde olumlu etki yapmıştır.

• Ocak ayında 2,070 trilyon TL'ye tırmanan faiz harcamaları, 2,040 trilyon TL olarak gerçekleşen bütçe gelirleri ile karşılanamaz duruma gelmiştir. Bütçe açığının 1.6 katrilyon TL olarak gerçekleşmesine karşın, faiz dışı denge 479.8 trilyon TL fazla vermiştir.

• Ocak ayı itibariyle, iç borç stoğu 24.2 katrilyona yükselmiştir. 1998 yılı başından itibaren uygulanan borçlanma politikası sonucu, stoğun % 91'i Devlet Tahvili, % 9'u ise Hazine Bono'sundan oluşmaktadır. Hazine'nin iç borçlanmada ağırlığı tahvil ihracına vermesi nedeniyle bono borçlarının önemli bir miktarının tahvil borcuyla değiştirilmesi, iç borcun ortalama vadesini belirgin ölçüde uzatmıştır.

• 1999 yılı Kasım ayında devlet iç borçlanma senedi ortalama brüt bileşik faiz oranı % 96.6 olarak gerçekleşmişken yakalanan olumlu ortamın etkisiyle faiz oranları Ocak 2000'de % 37.7'ye inmiştir. 2000 yılında uygulanmaya konan stabilizasyon programı çerçevesinde, döviz sepeti artış oranının önceden belirlenen hedefler doğrultusunda yürütülmesi, döviz piyasasındaki belirsizliği büyük ölçüde kaldırarak, risk priminin düşmesine, dolayısıyla faiz oranlarının büyük oranda gerilemesine yardımcı olmuştur. 2000 yılının ilk on gününde hükümetin yurtdışına 2.5 milyar dolar tutarında tahvil satışı gerçekleştirmesi, faiz oranlarının düşmesinde olumlu etki yapmıştır.

• 2000 yılının Şubat ayında, vergi kanununun 279. maddesi doğrultusunda uygulanan geçici verginin yarattığı likidite sıkışıklığına ve Ocak enflasyonunun beklentilerin üzerinde çıkmasına rağmen DİBS faiz oranları % 41.7 oranında gerçekleşmiştir.

Merkez Bankası enflasyonu düşürme hedefi doğrultusunda para politikasında değişikliğe gitmiştir.

Merkez Bankası, yeni para programında, enflasyonist beklentileri kırmak ve hükümetin yıl sonu enflasyon hedefini desteklemek amacıyla 2000 yılı için, yıl sonu enflasyon hedefi doğrultusunda, efektif nominal temelde günlük kur hedefi açıklamıştır. Açıklanan kur politikasını desteklemek amacıyla, Merkez Bankası bilançosunda para tabanının değişiminin, sadece net dış varlıklar kalemindeki değişim karşılığı olması hedeflenmiştir. Net iç varlıklar, ancak bir önceki çeyrekte gerçekleşen para tabanının % 5'i aralığında dalgalanabilecektir. Ayrıca, net döviz rezervlerine de alt limit konmuştur. Bundan başka, bankaların ay içinde ortaya çıkan likidite taleplerini karşılayabilmeleri ve etkin likidite yönetimi yapabilmeleri için zorunlu karşılık oranları azaltılmıştır.

• 1999 yılı sonunda mali sistemde artan döviz talebinin karşılanması için gerekli TL'nin APİ yolu ile verilmesi sonucunda Aralık sonunda APİ alacakları 2.4 katrilyon TL'ye çıkmıştır. Bunun sonucunda, net kamu ve değerlendirme hesabındaki azalma trendine rağmen net iç varlıklar Aralık sonunda -0.9 katrilyon TL'ye çıkararak performans kriteri olan -1.2 katrilyon TL'nin üstünde kalmıştır. Merkez Bankası'nın uyumlu politikaları sayesinde rezerv para artışı kontrol altında tutulmuş, özellikle deprem felaketi sonrası uygulanan likiditeyi rahatlatıcı müdahaleler sayesinde 1999 yılında faiz oranlarının dengeli bir seyir izlemesi sağlanmıştır.

• 2000 yılı başından itibaren uygulanmakta olan para programı doğrultusunda, Merkez Bankası'nın net iç varlıklar kalemini artıracak bir şekilde kamu sistemi fonlamasına gitmemesi, kamuya açılan kredilerin belirgin bir şekilde azalarak Şubat sonunda - 5.9 trilyon TL'ye inmesine yol açmıştır. Yurtdışı tahvil ihraçları ve vergi tahsilatları sayesinde, TL ve döviz cinsinden kamu mevduatlarının 1999 yılı sonu yüksek seviyesini koruması, net kamu kaleminin azalarak, Şubat sonunda -1.8 katrilyon TL'ye inmesini sağlamıştır.

• Uygulanmakta olduğu kur politikası doğrultusunda faiz oranlarını serbest bırakmak zorunda kalan Merkez Bankası, net iç varlıklar kaleminin kompozisyonunu değiştirerek, kısa vadeli faiz oranlarını etkilemektedir. Ancak dış varlık artışı kadar parasal tabanı genişletecek olan Merkez Bankası, APİ işlemleri ile piyasalara ek likidite veremediği için, iki ay boyunca net kamu kalemini azaltıp, APİ alacaklarını artırmak yolu ile piyasalara kaynak aktarmıştır. Şubat ayı sonunda net APİ borçları -2 katrilyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

• Şubat ayı içinde, Merkez bankası ile Hazine arasında imzalanan protokol gereği, Merkez Bankası, lehte kur farkının aktarıldığı değerlendirme hesabında oluşan 1.5 katrilyon TL'lik fazlanın 1.3 katrilyon TL'lik kısmı karşılığında, elinde tuttuğu aynı tutardaki devlet iç borçlanma senetlerini Hazine'ye geri vermiştir. Böylece iç borç stoğunda azalma yaşanmıştır.

• Şubat ayında dış varlıklardaki artıştan dolayı net dış varlıklar artış eğilimine devam ederek 5.4 katrilyon TL'ye yükselmiştir. Net iç varlıklar kalemi ise, değerlendirme hesabının tasviyesine ve artan APİ alacaklarına rağmen, net kamuda yaşanan azalmanın yardımıyla

-1.3 katrilyon TL'ye gerilemiştir. Dolayısıyla rezerv para 4 katrilyon TL seviyesine yükselmiştir.

• 1999 başından beri artış gösteren Merkez Bankası döviz rezervleri Şubat sonunda 23.6 milyar dolara ulaşmıştır. Döviz piyasası üzerindeki baskıyı ölçmek amacıyla kullanılan "Merkez Bankası Rezervleri/(İç Borç Stoğu+M2Y)" oranı, 2000 yılı Ocak ayında, rezervlerin artmasına rağmen iç borç stoğundaki hızlı yükseliş nedeniyle, % 19.4 gibi kritik bir seviyeye gerilemiştir.

2000 yılında uygulanan stabilizasyon programı ile mevduat faizlerinin düşmesi tasarruf sahiplerini banka mevduatından başka yatırım araçlarına itmektedir.

1999'un başında hızlı artış gösteren para arzı, üçüncü çeyrek ile beraber kontrol altına alınarak yıl sonu enflasyon hedefi ile uyumlu hale getirilmeye çalışılmıştır. 1999 Aralık sonu itibariyle M2 ve M2Y'de yıllık artış oranları reel olarak sırasıyla, % 27.8 ve % 26.8 oranında gerçekleşirken, M1'de reel olarak % 35.5 gibi yüksek oranda artış olmuştur.

• 1999 yılı boyunca reel faizlerin yüksek oranda seyretmesinden dolayı tasarruf sahiplerinin TL vadeli mevduat hesaplarını tercih etmesi, Eylül ayına kadar TL vadeli tasarruf mevduatlarının M2Y'deki oranının % 46.2'e kadar yükselmesini sağlamıştır. Eylül ayından sonra hızlanan dolar kurunda etkisiyle tasarruflar DTH'ya yönelmiş, Aralık ayında DTH'nın M2Y içindeki oranı % 43.7'ye yükselirken, vadeli TL mevduatının oranı % 44'e gerilemiştir. 1999 yılı Aralık ayında, DTH yıllık % 25.5 oranında reel büyüme gösterirken, TL vadeli mevduatlar yıllık % 26.5 oranında reel büyüme göstermiştir.

• 2000 yılı Ocak ayında ise para arzlarının yıllık artış oranları yavaşlamaya başlamıştır. Uygulanan stabilizasyon programı ile birlikte hızla düşen DİBS oranlarına paralel olarak mevduat faiz oranları da gerilemiştir. Mevduat faiz oranlarındaki düşüş ve sabit dolar kuru politikası, vadeli TL mevduatının ve DTH'nın cazibesini azalmıştır. Dolayısıyla, borsanın en cazip alternatif yatırım aracı haline geleceği tahmin edilmektedir.

• 1999 yılı boyunca ekonomik aktivitelerde görülen hızlı gerileme ve yüksek reel faiz oranları, kredi hacminde daramalara neden olmuştur. 1999 yılı içinde, yurtiçi mevduat

bankaları kredileri yıllık reel büyüme hızı sürekli düşüş göstermiş, Aralık sonunda yıllık bazda reel olarak % 7.3 oranında küçülmüştür. 2000 yılının Ocak ayında ise faiz oranlarındaki hızlı düşüşe rağmen yurtiçi mevduat bankaları kredileri azalma eğilimine devam etmiş ve bir önceki yılın aynı ayına göre reel olarak % 7.9 oranında küçülmüştür.

Merkez Bankası, enflasyonla mücadele programı çerçevesinde, 2000 yılı için günlük döviz sepet hedeflerini açıklamıştır.

Stabilizasyon programı çerçevesinde, Merkez Bankası döviz kuru politikasını iki farklı dönemde, iki farklı kur rejimi ile şekillendireceğini ilan etmiştir. Bu bağlamda, döviz kuru politikası 2000 Ocak-2001 Haziran dönemini kapsayan ilk 18 aylık süreçte, enflasyon hedefine yönelik kur sepeti, takip eden dönemde ise kademeli olarak genişleyen band çerçevesinde yürütülecektir. Dolayısıyla Merkez Bankası, anti-enflasyonist politikaların en güçlüsü olan, ama fazla sürdürüldüğünde dış ticareti olumsuz etkileyen sabit kur sisteminden bir buçuk yıl sonra nasıl çıkılacağını programın başından ilan etmiştir.

• 1999 yılında, ABD dolarının diğer paralar karşısında değer kazanması sonucu TL'nin dolar karşısında yıllık değer kaybı Aralık ayı itibariyle, % 71.7'ye çıkarken, mark karşısında % 48.2 oranında kalmıştır. 2000 yılı için Merkez Bankası, 1 ABD Doları ve 0.77 Euro'dan oluşan döviz sepeti yıl sonu artış hedefini, yıl sonu % 20 olarak belirlenen TEFE artış oranı hedefine paralel olarak, % 19.9 olarak planlamıştır. 2000 yılı Ocak ve Şubat aylarında, dolar ve euro'dan oluşan kur sepeti ay sonu artış hızı sırasıyla % 2.2 ve % 2.1 ile, Merkez Bankası'nın ilan ettiği hedefler doğrultusunda gerçekleşmiştir.

• 1999 yılında IMF görüşmeleri ve politik gelişmeler İMKB endeksinin toparlanmasına yardımcı olmuş; 1999 sonu itibariyle, dolar bazında endeks 1998 yılına göre, % 241.7 gibi rekor bir oranda artarak 1,654.2 seviyesine yükselmiştir. Aynı dönemde işlem hacmi ise dolar bazında % 19.4 oranında artarak 84 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak ayında, faiz oranlarının düşmesi ve piyasalara iyimserliğin hakim olması ile dolar bazında endeks artış trendine devam etmiş 1,751.4 seviyesine yükselmiştir. Aynı dönemde dolar bazında işlem hacmi ise, % 37.8 oranında artarak 26.4 milyar dolara yükselmiştir.

III. Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

1999 yılında, dünya ekonomilerinde canlanma görülmesine rağmen, hızla gerileyen iç taleple birlikte dış ticaret de gerilemiştir.

1999'un ikinci yarısında, uluslararası petrol fiyatlarındaki artışın etkisiyle ithalat fiyatlarındaki hızlı düşüş azalarak tersine dönmüştür. Dış piyasalardaki olumlu gelişmelerin yanında, Temmuz ayında yurtiçinde alınan ekonomik önemlerin de etkisiyle oluşan iyimser hava ithalat ve ihracattaki azalma eğilimini sınırlamıştır. 1999'un Kasım ayında hem ihracat hem de ithalat ufak bir artış göstermiştir.

• 1999 yılının Ocak-Kasım döneminde ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre % 4.2 oranında azalırken, ithalattaki azalma % 14.6 olarak gerçekleşmiştir. Böylece dış ticaret açığı % 29.6 oranında azalarak 12.2 milyar dolara inmiştir. Reel olarak bakıldığında, ithalatın % 8.9 oranında gerilediği, ihracatın ise % 2.8 oranında arttığı görülmektedir. Dolayısıyla, dış ticaretteki daralmanın miktardan çok fiyat etkisinden kaynaklanmaktadır.

Görünmeyenler kalemindeki hızlı azalışa rağmen, dış ticaret dengesindeki gerileme, cari işlemler dengesindeki bozulmayı dengelerken, portföy yatırımları ve kısa vadeli sermaye hareketlerindeki hızlı artış rezerv birikimini sağlamıştır.

Ödemeler Dengesinde, ithalatın ihracattan daha fazla gerilemesi dış ticaret açığının küçülmesine yol açarken, görünmeyenler kalemindeki yüksek oranlı azalma cari işlemler dengesinin ilk onbir ayda 507 milyon dolar açık vermesine yol açmıştır. Cari işlemler dengesindeki bozulmaya rağmen, uzun vadeli sermaye hareketlerindeki yüksek oranda gerilemenin portföy yatırımlarındaki ve kısa vadeli sermaye hareketlerindeki önemli yükseliş ile dengelenmesi, rezervlerin 4.7 milyar dolar artmasını sağlamıştır.

• Ödemeler dengesinde önemli bir yeri olan bavul ticareti, 1999'un ikinci yarısından beri toparlanma gösteren Rusya ekonomisi ile birlikte hafif bir artış trendine girmiş olsa da ilk onbir ayda bir önceki yıla göre % 42.5 oranında gerilemiştir. Bavul ticareti dahil dış ticaret açığı 1999'un ilk onbir ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 30.2 oranında azalarak 9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde net turizm gelirlerinin % 32.2 oranında gerilemesi ve net faiz ödemelerinin %

29.4 oranında artması, cari işlemler dengesinde önemli bir yer tutan görünmeyenler kaleminin % 42.1 oranında azalmasına neden olmuştur.

• Sermaye hareketlerinde en belirgin değişimi gösteren portföy yatırımları, 1998'in ilk onbir ayında Rusya krizinin etkisiyle 6.1 milyar dolar çıkış gösterirken 1999'un aynı döneminde 2.5 milyar dolar artış göstermiştir. Aynı dönemde, doğrudan yatırımlar kalemi ve diğer uzun vadeli sermaye hareketleri kalemi belirgin bir şekilde sermaye çıkışı göstermektedir. Kısa vadeli sermaye hareketleri ise sağlanan kredilerdeki artıştan ötürü, ilk onbir ayda % 48.3 oranında artarak 4.3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Böylece ilk onbir ayda net sermaye girişi 5.2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

• 1999 Eylül ayı sonu itibarıyla dış borç stoku, doların diğer paralar karşısında değer kazanmasından kaynaklanan 1.2 milyar dolarlık lehte kur farkı olmasına rağmen, 519 milyon dolar artarak 104.4 milyar dolara yükselmiştir. Uluslararası piyasalardaki belirsizliğe bağlı olarak borçlanma vadesinin azalması kısa vadeli dış borç stoğunun 1998 sonuna göre % 11 artarak 30.2 milyar dolara ulaşmasına neden olmuştur. 1998'de çıkan küresel krizin etkileri doğrultusunda azalma gösteren orta ve uzun vadeli dış borç stoku, ilk dokuz ayda 1998'in sonuna göre % 3.2 oranında azalarak 74.2 milyar seviyesine gerilemiştir.

IV. 2000 Yılı Beklentileri

IMF ile imzalanan Stand-by anlaşması çerçevesinde uygulanmaya başlanan stabilizasyon programının, yurtiçinde ekonomik istikrarı sağlayarak, başta AB genişleme süreci olmak üzere, Türkiye'nin küresel ekonomiye entegrasyonunu artırması beklenmektedir.

Büyük bir titizlikle hazırlanan ve IMF tarafından desteklenen istikrar programına 1999'da yaşanan büyük bir krizden sonra başlanması, makroekonomik büyüklükler için hedeflenen değerlere ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla, TÜSİAD 2000 yılında ekonominin hükümet hedefi olan % 5.5'in daha altında % 4.5 seviyesinde büyümesini beklemektedir. Ayrıca TÜSİAD, sıkı maliye politikaları uygulanacağını ve ekonominin beklenen ölçüde büyüyemeyeceğini göz önüne alarak, bütçe gelir ve giderlerinin hükümet hedeflerinin altında kalacağını öngörmüştür. Buna bağlı olarak, bütçe

gelir ve gider tahminleri sırasıyla, 29.3 katrilyon TL ve 41.8 katrilyon TL ile sırasıyla hükümet bütçe gelir ve gider hedefleri olan 32.6 katrilyon TL ve 47 katrilyon TL'nin altındadır. Böylece, bütçe açığının 2000 yılında GSMH'nin % 9.6'sına çekilmesi beklenmektedir.

• 2000 yılında, Merkez Bankası açıkladığı para programından sapmayacağını ilan etmiştir. Bu doğrultuda, enflasyon oranında kalıcı bir düşüş sağlayabilmek için nominal çıpa olarak kullanılan döviz kurlarındaki artışın ilan edildiği gibi yıl sonunda % 19.9 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

• TÜSİAD'ın yıl sonu TEFE artış tahmini % 30 ile hükümet hedefinin üstündedir. 1999 yılındaki yüksek kamu zamlarının ve yüksek devaluasyonun maliyetler üstünde yaptığı olumsuz etkinin 2000 yılı başında da süreceği beklentisinin, 2000 yılında ekonomik aktivitelerde öngörülen hareketlenme beklentisi ile birleşmesi, TÜSİAD'ın enflasyon oranını hükümet hedefinin üstünde tahmin etmesine neden olmuştur. Dolayısıyla, 2000 yılı için TÜSİAD, TL'nin dolar kuru karşısında ortalama % 3 reel değer kazanacağını, zaten düşme eğilimi içinde olan reel faiz oranının ise % 5.5 seviyesine ineceğini tahmin etmektedir.

• 2000 yılında, uygulanacak sabit kur politikası ile reel değer kazacak TL'nin, 1999 yılı içinde büyük ölçüde reel değer kaybına uğradığı düşünülürse, ihracatı çok fazla olumsuz etkilemeyeceği beklenmektedir. TÜSİAD, en önemli dış ticaret partnerimiz olan Avrupa Birliği ülkelerinde beklenen canlanmanın özellikle ihracatı olumlu etkileyeceğini ve ihracatın hükümet hedefine uyumlu olarak 28.8 milyar dolara ulaşacağını tahmin etmektedir. Ayrıca, ekonomik aktivitelerde ve ithalat fiyatlarında beklenen yükselmeye birlikte ithalatın artıp, hükümet hedefi olan 46 milyar doların daha üstünde 48.1 milyara ulaşacağını tahmin etmektedir. Dolayısıyla dış ticaret açığının hükümet tahmini olan 17.7 milyar dolar yerine 19.2 milyar dolara genişleyeceğini öngörmüştür. Bununla birlikte, görünmeyenler kaleminde beklenen artışın dış ticaret açığındaki genişlemeyi kısmen telafi edileceğini ve cari işlemler dengesinde önemli bir bozulma olmayacağını tahmin etmektedir.

• Kamu ve özel sektör arasında uzlaşma sağlanması, kamu harcamalarının hedefler dahilinde disiplinli bir şekilde yürütülmesi, uygulanacak programın başanya ulaşmasında en önemli unsurdur.

TABLO 1.1 ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (1999-2000)
ÜRETİM VE FİYATLAR

	1999												2000		
	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat		
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (DİE, 1997=100)															
Yıllık % Artış	-7.1	-12.0	5.4	-3.8	0.8	-3.8	-12.4	-9.3	-9.1	-3.0	2.9		
Aylık % Artış	6.1	6.6	2.1	6.9	0.8	-3.8	-10.2	11.7	2.2	1.6	0.0		
Aylık % Artış (mevsimsellikten arınmış)	16.0	-7.6	13.5	-5.3	2.2	-3.9	-6.7	3.0	-1.0	4.3	2.3		
KAPASİTE KULLANIM ORANI (DİE, %)	71.2	74.1	77.9	78.1	76.4	73.9	69.9	68.8	71.3	71.0	75.5	72.1	..		
TOPIAN EŞYA FİYATLARI (DİE, 1994=100)															
Yıllık % Artış	48.3	48.2	50.0	50.0	50.3	52.5	53.7	54.4	55.2	56.2	62.9	66.4	67.5		
Aylık % Artış	3.4	4.0	5.3	3.2	1.8	4.0	3.2	5.9	4.7	4.1	6.8	5.8	4.1		
Aylık % Artış (mevsimsellikten arınmış)	3.2	3.3	3.8	4.4	4.1	5.0	4.2	4.7	4.0	4.4	6.2	4.7	3.9		
TÜKETİCİ FİYATLARI (DİE, 1994=100)															
Yıllık % Artış	63.9	63.5	63.9	63.0	64.3	65.0	65.4	64.3	64.7	64.6	68.8	68.9	69.7		
Aylık % Artış	3.2	4.1	4.9	2.9	3.3	3.8	4.2	6.0	6.3	4.2	5.9	4.9	3.7		
Aylık % Artış (mevsimsellikten arınmış)	4.0	4.2	4.2	3.6	5.5	5.3	4.5	4.3	4.3	3.9	6.5	3.4	4.2		
DÖVİZ KURU (MB alış kuru)															
TL/US\$ (aylık ortalama)	341,340	359,961	379,448	394,904	412,175	425,865	434,780	453,017	466,509	496,154	526,390	545,273	563,071		
Yıllık % Artış	52.8	52.9	54.5	56.9	58.2	59.0	59.0	64.9	67.8	68.6	71.7	69.6	65.0		
Aylık % Artış	6.1	5.5	5.4	4.1	4.4	3.3	2.1	4.2	3.0	6.4	6.1	3.6	3.3		
FİYAT HADLERİ (DİE, 1994=100)															
Dış Ticaret Hadleri (İhracat/İthalat)	1.037	1.044	1.048	1.048	1.049	1.048	1.045	1.037	1.031		
İç Ticaret Hadleri (Tanım/İmalat)	1.471	1.436	1.396	1.371	1.332	1.299	1.297	1.285	1.264	1.213	1.159	1.133	1.135		
İÇ BORÇLANMA YAPISI (satış miktarı ağırlıklı)															
Yıllık Bileşik Faiz (%)	124.1	103.7	100.8	98.5	110.5	99.0	113.5	111.4	108.4	96.6	*	37.7	41.7		
Ortalama Vade (gün)	354	372	344	368	361	399	669	624	596	661	*	453	392		
ÜCRETLER (DİE, Dönemsel, 1997=100, İmalat Sanayi)															
Saat Başına Reel Ücret Endeksi (yıllık % artış)	..	12.2	8.8	14.6		
Reel Kazanç Endeksi (yıllık % artış)	..	11.6	9.8	14.0		

(..) Yayınlanmamış veri
* İhale yapılmadı

TABLO 1.2 ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (1999-2000)
DIŞ TİCARET

	1999												2000	
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Ocak
DIŞ TİCARET (yıllık % artış)														
Değer (Cari dolar fiyatlarıyla)														
İthalat	-29.1	-27.9	-31.4	-8.4	-18.9	-15.4	-13.7	-15.6	-0.6	-2.2	5.6
İhracat	-15.0	4.7	-4.6	-0.7	-9.8	-10.2	-1.7	-15.7	-1.8	4.4	5.2
Fiyat Endeksi (1994=100)														
İthalat	-6.8	-9.9	-11.4	-10.5	-7.4	-10.1	-5.5	-4.4	-2.6	-2.1
İhracat	-1.1	-1.6	-4.1	-6.5	-7.4	-8.4	-7.1	-7.2	-12.3	-8.6
Miktar Endeksi (1994=100)														
İthalat	-23.7	-17.7	-16.8	8.9	-6.1	3.0	-2.7	-4.3	13.5	10.4
İhracat	-13.5	4.1	-0.4	3.1	-1.3	5.7	3.5	-12.7	13.8	18.2
DIŞ TİCARET DENGESİ (milyon \$)														
Aylık														
İthalat	2,202	2,793	2,992	3,328	3,384	3,525	3,616	3,148	3,637	3,558	3,708
İhracat	1,864	2,160	2,364	1,904	2,181	2,030	2,172	1,885	2,168	2,606	2,370
Dış Ticaret Dengesi	-338	-633	-629	-1,424	-1,204	-1,495	-1,444	-1,262	-1,470	-952	-1,339
12 Aylık Kümülatif														
İthalat	45,018	43,936	42,565	42,259	41,469	40,826	40,250	39,668	39,645	39,566	39,763
İhracat	26,645	26,741	26,627	26,614	26,376	26,145	26,107	25,755	25,714	25,825	25,942
Dış Ticaret Dengesi	-18,374	-17,195	-15,938	-15,645	-15,092	-14,681	-14,142	-13,913	-13,931	-13,740	-13,821
ÖDEMELER DENGESİ (milyon \$)														
Aylık														
Cari İşlemler Dengesi	800	114	279	-756	-151	-548	-184	357	-207	259	-570
Dış Ticaret Dengesi*	-190	-396	-366	-1,155	-943	-1,247	-1,213	-1,029	-1,082	-566	-920
Görünmeyenler	990	510	645	399	792	699	1,029	1,386	875	825	350
12 Aylık Kümülatif														
Cari İşlemler Dengesi	2,324	3,324	4,133	3,785	3,644	2,905	3,175	2,744	1,431	614	-513
Dış Ticaret Dengesi*	-14,064	-13,095	-12,178	-12,082	-11,730	-11,503	-11,026	-10,891	-10,815	-10,508	-10,526
Görünmeyenler	16,388	16,419	16,311	15,867	15,374	14,408	14,201	13,635	12,246	11,122	10,013
Sermaye ve Rezerv Hareketleri														
Net Doğr. Yatırımlar	526	542	582	641	720	627	542	502	280	280	161
Portföy Yatırımları	-6,274	-6,678	-6,000	-6,007	-6,217	-5,655	-5,108	-1,682	1,189	1,168	2,471
Net Uzun Vad. Serm. Har.	4,097	3,810	3,250	1,762	815	401	212	700	-189	-74	231
Net Kısa Vad. Serm. Har.	2,019	1,869	1,041	1,844	1,150	667	2,048	1,817	6,782	4,209	4,005
Net Hata ve Noksan	-2,674	-2,203	-2,853	-4,136	-3,060	-2,861	-2,392	-1,997	-5,878	-1,779	-1,990
Rezerv Hareketleri**	-18	-664	-153	2,111	2,948	3,916	1,523	-2,084	-3,615	-4,418	-4,365
MERKEZ BANKASI REZERVLERİ (milyar \$)	20.3	20.1	21.4	21.7	21.8	22.2	23.3	23.1	23.6	24.0	22.6	23.2	23.2	..
DIŞ BORÇ STOKU (milyar \$)	102.8	101.6	104.4

(*) İhracat(FOB)-İthalat(FOB), Bağımlı ticareti dabil

(**) Arıtı işaret rezerv azalışını gösterir

(.) Yayınlanmamış veri

TABLO 1.3 ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (1999-2000)
KONSOLİDE BÜTÇE

	1999												2000		
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Ocak	
12 AYLIK KÜMÜLATİF (trilyon TL)															
Gelirler	12,310	12,518	12,841	13,232	13,907	14,389	14,853	15,691	16,243	16,840	18,107	18,973	19,996		
Vergi Gelirleri	9,493	9,638	9,799	10,232	10,818	11,223	11,458	12,142	12,643	13,100	14,006	14,807	15,697		
Vergi Dışı Gelirler	2,623	2,668	2,802	2,757	2,833	2,891	3,115	3,267	3,296	3,430	3,790	3,879	3,987		
Harcamalar	16,593	17,321	18,030	19,122	20,147	21,155	22,627	23,469	24,103	25,995	27,399	28,018	29,730		
Cari	5,444	5,675	5,949	6,195	6,457	6,773	7,144	7,426	7,787	8,113	8,478	9,148	9,376		
Yatırım	1,000	1,030	1,040	1,079	1,128	1,162	1,205	1,250	1,324	1,352	1,386	1,540	1,539		
Transferler	10,148	10,615	11,041	11,848	12,562	13,220	14,278	14,793	14,992	16,530	17,535	17,330	18,815		
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	2,310	2,032	1,856	1,489	1,562	1,514	1,310	1,499	1,325	1,357	1,945	1,676	2,268		
Bütçe Dengesi	-4,282	-4,803	-5,189	-5,890	-6,240	-6,766	-7,775	-7,778	-7,861	-9,155	-9,292	-9,044	-9,734		
Finansman	4,290	4,833	5,236	5,899	6,284	6,899	7,782	7,925	2,955	9,344	9,574	9,097	9,612		
Dış Borçlanma (net)	-1,053	-1,115	-931	-894	-912	-1,129	-1,122	-940	-1,009	-584	-229	460	1,211		
İç Borçlanma (net)	2,515	3,811	5,153	6,540	7,029	7,283	8,031	8,541	9,606	11,139	12,420	12,234	13,535		
Kısa Vadeli Borçlanma (net)	2,482	1,716	718	76	153	458	723	289	-5,609	-912	-1,876	-2,493	-3,265		
Diğer	346	421	296	176	14	287	151	35	-32	-299	-740	-1,103	-1,869		
12 AYLIK KÜMÜLATİF (milyar \$)															
Gelirler	45.6	45.0	44.9	44.5	44.7	44.6	44.1	44.7	44.3	43.9	44.8	44.7	45.3		
Vergi Gelirleri	35.2	34.7	34.3	34.6	34.7	34.7	33.9	34.4	34.3	34.1	34.5	34.8	35.5		
Vergi Dışı Gelirler	9.6	9.6	9.8	9.2	9.2	9.1	9.3	9.4	9.1	9.0	9.4	9.1	9.0		
Harcamalar	61.2	61.8	62.2	63.1	63.9	64.5	66.0	66.0	65.2	67.6	68.7	67.3	68.0		
Cari	19.8	20.1	20.4	20.6	20.7	20.9	21.2	21.2	21.4	21.4	21.4	21.5	21.2		
Yatırım	3.6	3.7	3.7	3.7	3.7	3.7	3.6	3.6	3.7	3.6	3.5	3.4	3.4		
Transferler	37.8	38.0	38.1	38.8	39.5	39.9	41.1	41.1	40.2	42.7	43.8	42.3	43.4		
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	9.1	7.8	7.1	5.7	5.3	4.9	4.1	4.3	3.5	3.3	4.1	3.7	5.0		
Bütçe Dengesi	-15.6	-16.8	-17.3	-18.6	-19.3	-20.0	-21.9	-21.3	-20.9	-23.9	-23.9	-22.6	-22.7		
Finansman	15.8	16.9	17.4	18.5	19.3	20.3	21.9	21.7	10.2	23.9	24.2	22.5	22.4		
Dış Borçlanma (net)	-3.7	-3.7	-3.4	-3.4	-3.4	-3.8	-3.5	-2.8	-2.8	-1.5	-0.8	0.7	2.2		
İç Borçlanma (net)	8.5	12.6	16.3	20.2	21.0	20.9	22.0	22.8	25.2	28.4	31.0	30.5	31.4		
Kısa Vadeli Borçlanma (net)	9.8	6.8	3.2	0.8	1.4	2.3	2.9	1.7	-12.0	-2.1	-4.7	-6.6	-7.5		
Diğer	1.2	1.6	1.2	1.0	0.3	0.9	0.5	0.0	-0.3	-0.9	-1.4	-2.1	-3.8		
İÇ BORÇ STOKU															
Katılıyon TL	12.5	13.1	14.2	15.4	16.0	17.0	18.6	19.2	20.0	21.6	22.7	22.9	24.2		
Milyar \$	39.0	38.5	39.6	40.5	40.5	41.2	43.6	44.2	44.2	46.4	45.7	43.5	44.4		
İç Borç / MZY	60.2	61.0	61.8	62.7	63.9	64.4	64.2	63.2	62.2	62.4	62.4	57.1	58.9		

(..) Yayımlanmamış veri

TABLO 1.4 ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (1999-2000)
PARASAL GELİŞMELER

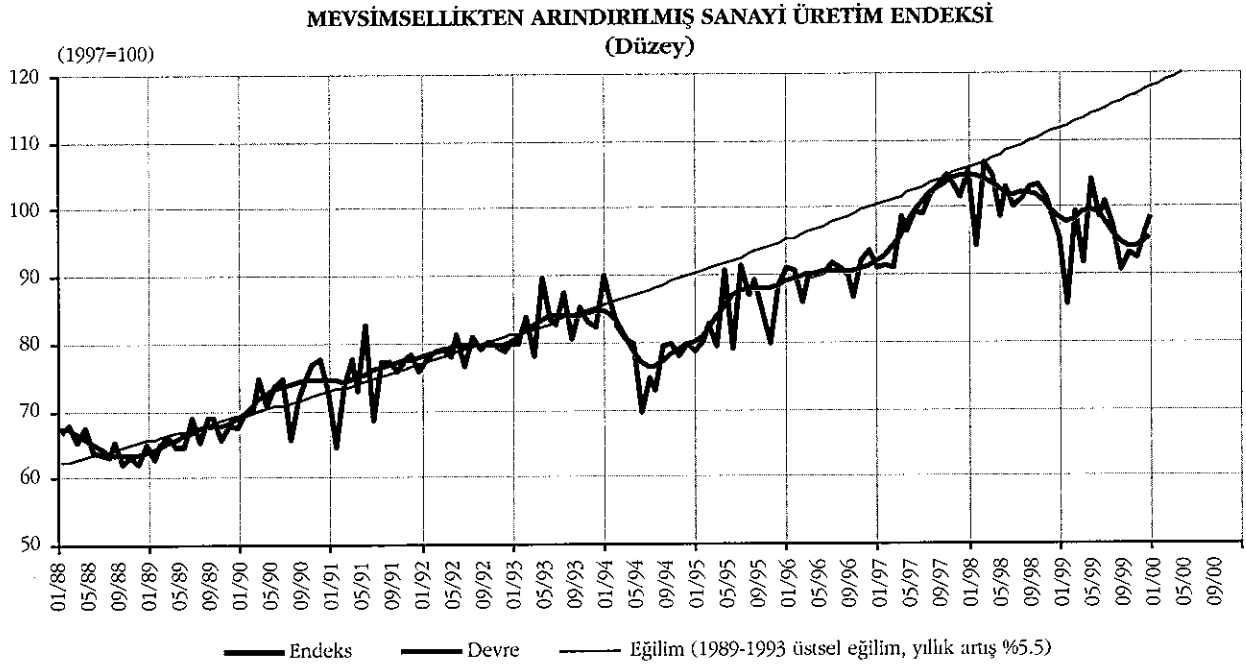
	2000												
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak
PARA ARZLARI (yıllık % değişim)													
Dolaşımdaki Para	32.3	69.7	121.8	67.3	60.3	55.9	42.9	55.0	55.2	61.9	53.2	81.1	69.7
Vadesiz Mevduat	85.1	52.9	110.1	133.3	73.4	75.5	59.2	71.2	56.4	69.0	75.5	148.6	74.6
M1	58.8	60.2	116.1	100.0	67.4	65.8	52.1	63.3	55.8	65.7	64.6	115.9	72.6
Vadeli Mevduat	120.5	132.5	123.2	117.5	107.5	99.4	105.1	117.1	119.1	113.9	103.2	106.1	92.4
M2	103.2	112.9	121.4	113.1	97.9	91.8	91.6	103.6	103.5	102.2	94.9	108.1	88.0
Döviz Tevdiat Hesabı (TL)	67.4	62.3	64.5	75.3	71.2	72.5	76.3	76.6	78.0	87.4	100.1	104.5	110.3
M2Y	86.4	87.9	93.0	94.6	85.3	82.9	84.8	91.1	91.7	95.5	97.3	106.5	97.4
Resmi Mevduat	27.0	60.6	56.0	53.3	116.4	79.1	3.9	75.9	28.6	50.3	98.5	23.0	143.9
M.Bank. Diğer Mevduat	-42.2	-37.6	-65.7	40.7	46.8	-44.1	27.0	0.9	42.0	93.0	-9.7	-49.7	175.7
M3Y	81.5	84.6	87.3	92.5	85.5	80.8	81.1	88.6	89.0	94.4	95.5	100.4	98.8
M2Y (trilyon TL)	20,799	21,546	23,042	24,520	25,037	26,357	28,920	30,372	32,214	34,674	36,329	40,119	41,062
M2Y'nin Bileşimi (%)													
Dolaşımdaki Para	5.26	5.35	7.25	5.52	5.07	5.19	4.75	5.39	5.31	5.10	4.5	5.0	4.5
Vadesiz Mevduat	7.41	6.32	6.56	7.57	6.38	5.95	6.85	6.25	5.46	6.12	5.4	7.3	6.6
Vadeli Mevduat	45.14	45.64	43.70	42.86	44.82	45.47	45.86	45.80	46.18	45.35	44.6	44.0	44.0
Döviz Tevdiat Hesabı	42.18	42.70	42.48	44.05	43.74	43.38	42.56	42.56	43.06	43.43	45.5	43.7	44.9
Toplam	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
KREDİ HACMİ (yurtiçi yıllık % değişim)	43.0	38.7	47.0	44.4	40.1	41.9	31.9	32.7	32.8	52.3	55.7	52.6	53.2
TCMB Dolaysız Kredi	-99.5	-99.5	46.3	18.1	100.0	16,556.6	100.1	100.2	104.9	105.0	105.0	118.8	84.5
Mevduat B. Kredi	46.3	43.0	45.2	42.5	38.4	38.7	29.9	30.7	30.5	50.7	54.2	51.0	53.2
Kalk. ve Yat. Bankası Kredileri	112.2	71.8	80.7	79.0	71.1	74.8	75.1	74.7	82.0	81.2	81.8	81.5	53.4
MB ANAİTİK BİLANÇO SEÇİLMİŞ KALEMLER (milyon \$)													
Net İç Varlıklar	1,061	524	321	-1,732	-2,255	-2,848	-2,751	-2,797	-3,306	-3,392	-2,178	-1,670	-2,071
Net Dış Varlıklar	5,647	5,981	7,434	8,144	8,376	9,088	9,649	9,792	10,424	10,182	9,398	9,140	9,027
Net Dış Varlıklar	1,051	2	-122	-1,021	-1,118	-513	-950	-1,577	-1,226	-1,637	-1,658	-1,662	-2,362
Açık Piyasa İşlemleri Borçları	-3,758	-3,338	-3,509	-2,317	-2,017	-1,008	-1,656	-2,435	-1,775	-2,313	-3,778	-4,572	-4,907
MB REZERVLERİ/(İÇ BORÇ STOĞU+M2Y, %)	19.6	19.8	20.7	20.7	21.0	21.1	20.9	20.3	20.5	19.9	19.0	19.4	19.4

Net Dış Varlıklar = Dış Varlıklar - (Dış Yüktümlülükler + Bankalar Döviz Mevduatı)
 Net İç Varlıklar = Net Kamu + Bankalara Açılan Nakit Kredi + Net API + Diğer + Değerleme Hesabı
 Net Kamu = Kamuya Açılan Nakit Krediler - (Kamu Mevduatı + Döviz Olarak Takip Olunan Mevduat)
 Rezerv Para = Net Dış Varlıklar + Net İç Varlıklar

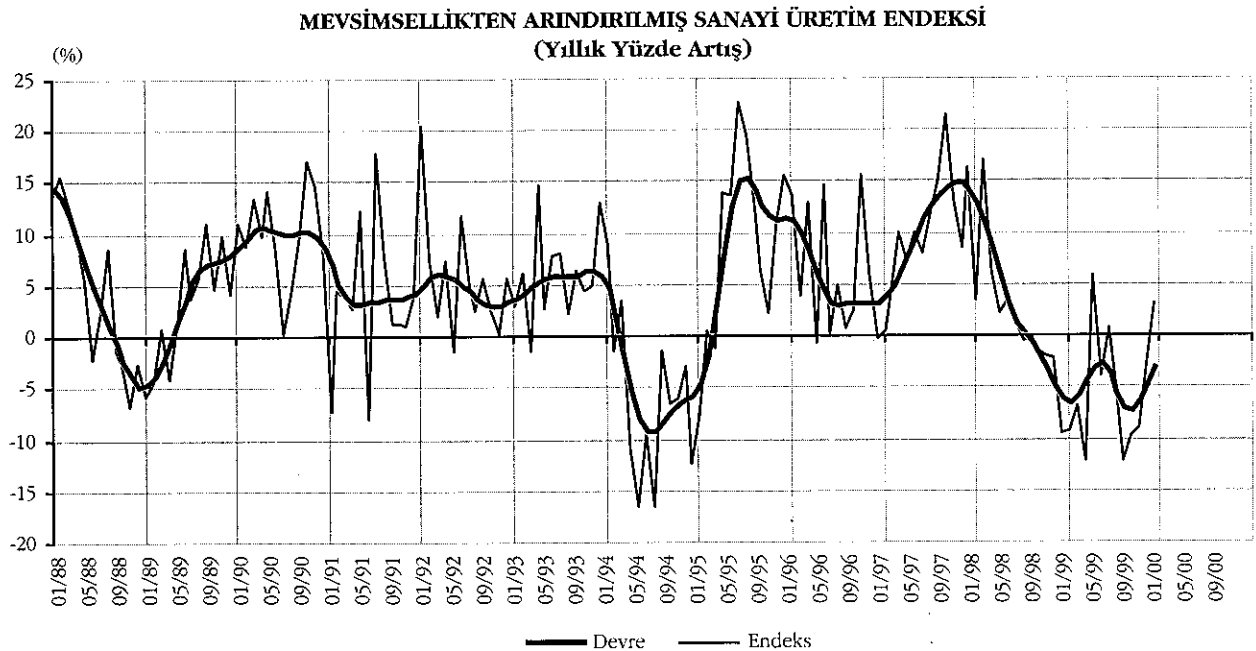
TABLO 2 HARCAMALAR YÖNTEMİYLE GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA

(1987 fiyatlarıyla, TL)	Yıllık % Artış		% Pay		Dönemler İtibarıyla Yıllık % Artış													
	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1996-4	1997-1	1997-2	1997-3	1997-4	1998-1	1998-2	1998-3	1998-4	1999-1	1999-2	1999-3
Özel Nihai Tüketim Harcamaları	8.5	8.4	0.6	68.2	68.8	67.0	8.1	8.2	9.8	8.9	6.6	8.6	-0.6	1.3	-5.8	-7.9	-0.6	-2.9
Gıda-İçki	2.4	0.8	-11.2	25.5	23.9	20.5	-4.3	0.0	4.1	-0.2	-0.1	1.6	-5.7	4.2	-54.1	-5.6	4.9	1.6
Dayanıklı Tüketim Malları	35.6	33.6	-0.8	8.9	11.1	10.7	32.3	26.6	33.3	41.9	31.6	18.2	-4.3	-0.4	-12.3	-7.4	5.2	-8.6
Yarı Dayanıklı Tüketim Malları	11.4	8.7	0.3	11.4	11.5	11.2	18.2	18.5	4.0	12.1	1.8	15.4	9.5	-3.1	-18.9	-17.7	-8.1	-5.4
Enerji-Ulaştırma-Haberleşme	5.3	3.5	4.9	9.9	9.6	9.7	4.8	3.3	5.4	1.2	4.0	8.6	2.1	5.3	4.2	-1.9	-0.5	-1.4
Hizmetler	9.4	15.1	-0.8	6.9	7.4	7.1	17.8	9.0	23.0	18.5	7.9	9.8	0.7	-5.2	-3.4	-13.2	-15.2	-12.0
Konut Sahipliği	2.4	2.3	2.1	5.6	5.3	5.2	2.4	2.3	2.3	2.3	2.2	2.3	2.1	2.0	2.0	2.1	2.3	1.1
Devletin Nihai Tüketim Harcamaları	8.6	4.1	7.8	7.7	7.4	7.8	8.4	-3.9	0.6	5.9	9.9	8.6	14.9	-2.0	10.5	10.2	2.1	9.1
Maaş-Ücret	-0.3	0.1	5.9	4.3	4.0	4.1	-0.4	0.0	-0.2	0.2	0.4	0.6	7.4	7.9	7.8	7.8	0.7	0.8
Mal ve Hizmet Alımı	22.2	9.2	10.0	3.4	3.5	3.7	16.1	-14.5	1.9	12.5	16.9	34.0	26.5	-12.2	12.2	16.1	3.9	19.6
Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu	14.1	14.8	-3.9	29.2	31.1	29.0	1.2	8.4	15.0	12.9	21.6	9.6	-1.5	-7.5	-11.4	-16.6	-13.7	-11.9
Kamu Sektörü	24.4	28.4	13.9	5.1	6.1	6.8	29.8	39.0	20.3	29.0	30.6	32.2	-0.4	0.8	27.7	2.1	21.8	-8.0
Makine Teçhizat	12.0	36.2	19.1	1.4	1.7	2.0	19.1	78.7	-8.4	88.8	28.1	19.2	-1.2	-9.9	51.8	8.4	108.9	5.6
Bina İnşaatı	30.2	22.8	25.0	1.2	1.3	1.6	26.8	-22.4	46.5	12.3	30.2	96.5	-3.3	37.3	23.0	-7.3	3.2	-8.8
Bina Dışı İnşaat	29.3	26.8	6.3	2.6	3.1	3.2	39.0	56.2	26.8	13.3	32.4	20.4	1.3	-7.0	15.7	3.1	-7.4	-15.7
Özel Sektör	12.1	11.9	-8.3	24.0	25.0	22.2	-6.0	5.9	13.9	9.4	18.5	7.1	-1.7	-9.6	-26.4	-19.1	-21.2	-13.1
Makine Teçhizat	25.2	21.2	-12.3	13.7	15.4	13.1	-5.9	11.3	24.4	19.0	28.3	12.2	-1.2	-16.3	-36.7	-29.3	-33.9	-21.0
Konut İnşaatı	-1.7	-0.4	-1.8	10.3	9.5	9.1	-6.2	-1.5	0.1	-0.8	1.0	-0.8	-2.5	-1.1	-3.1	-1.3	-0.1	-4.6
Stok Değişimleri	-	-	-	-0.4	-1.3	-0.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mal ve Hizmet İhracatı	22.0	19.1	12.0	25.3	28.0	30.4	23.4	10.3	27.8	23.9	14.1	25.2	17.4	4.6	5.4	-7.7	-11.0	-13.9
Mal ve Hizmet İthalatı	20.5	22.4	2.3	29.9	34.0	33.7	1.2	14.5	22.2	23.7	28.7	16.3	10.4	-3.9	-10.3	-16.0	-1.9	-4.6
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (Talep)	7.4	7.6	3.2	100.0	100.0	100.0	8.2	6.8	8.4	8.3	6.6	9.4	3.5	2.5	-1.0	-9.0	-2.3	-5.5
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (Arz)	7.0	7.5	3.1	-	-	-	7.0	6.9	8.5	7.0	7.8	9.2	3.3	2.7	-1.2	-8.9	-1.8	-5.6

GRAFİK 1

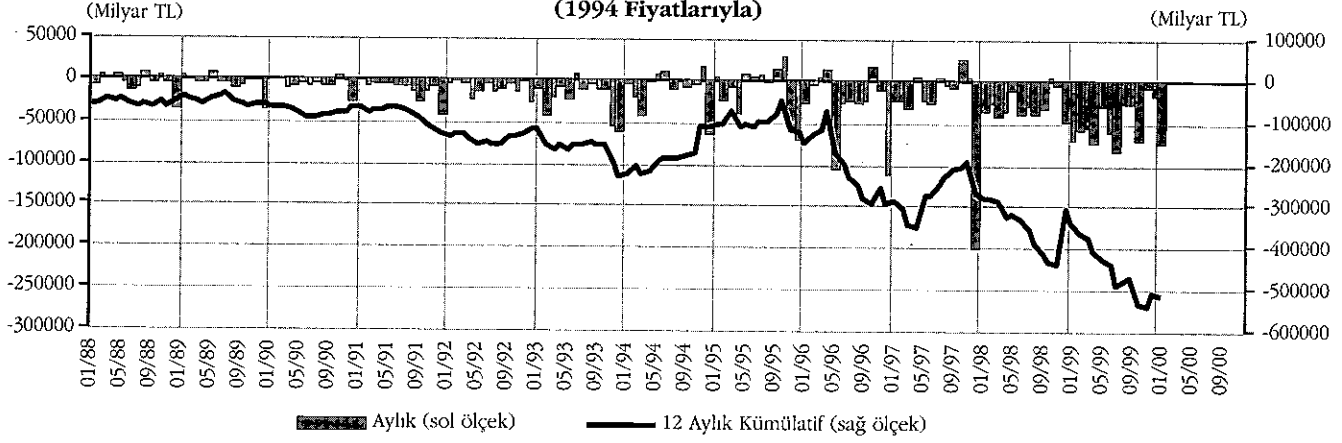

GRAFİK 2

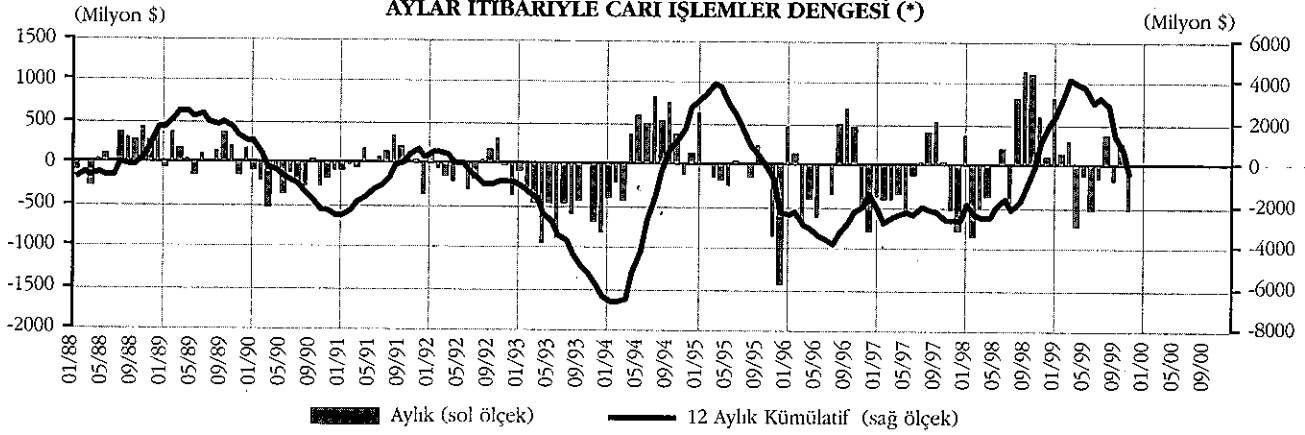
GRAFİK 3

AYLAR İTİBARIYLA KONSOLİDE BÜTÇE DENGESİ
(1994 Fiyatlarıyla)

GRAFİK 4

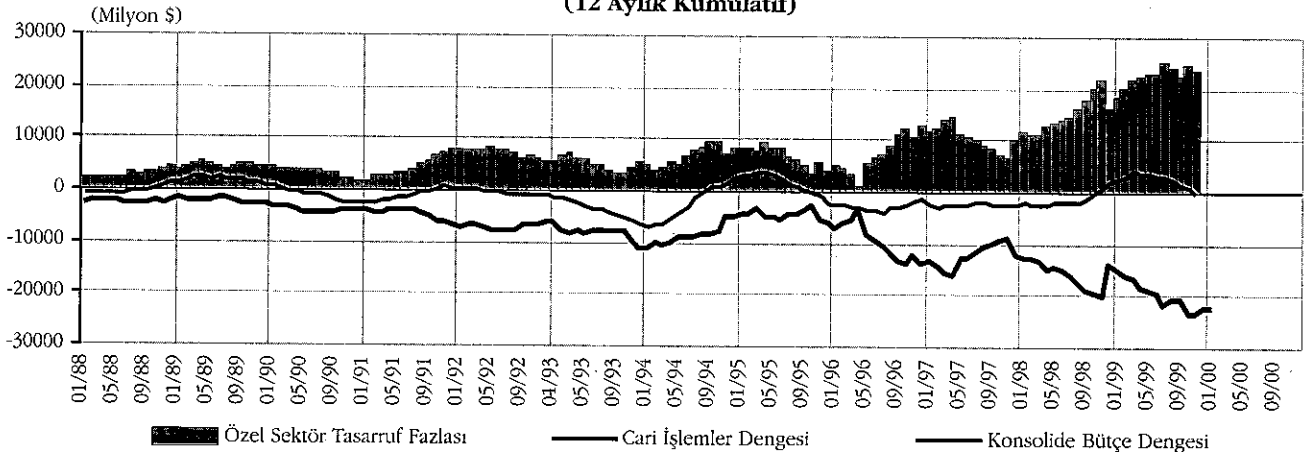
AYLAR İTİBARIYLA CARİ İŞLEMLER DENGESİ (*)

(*) 1/96 döneminden itibaren bavul ticareti dahil aylık rakamlar kullanılmaktadır.

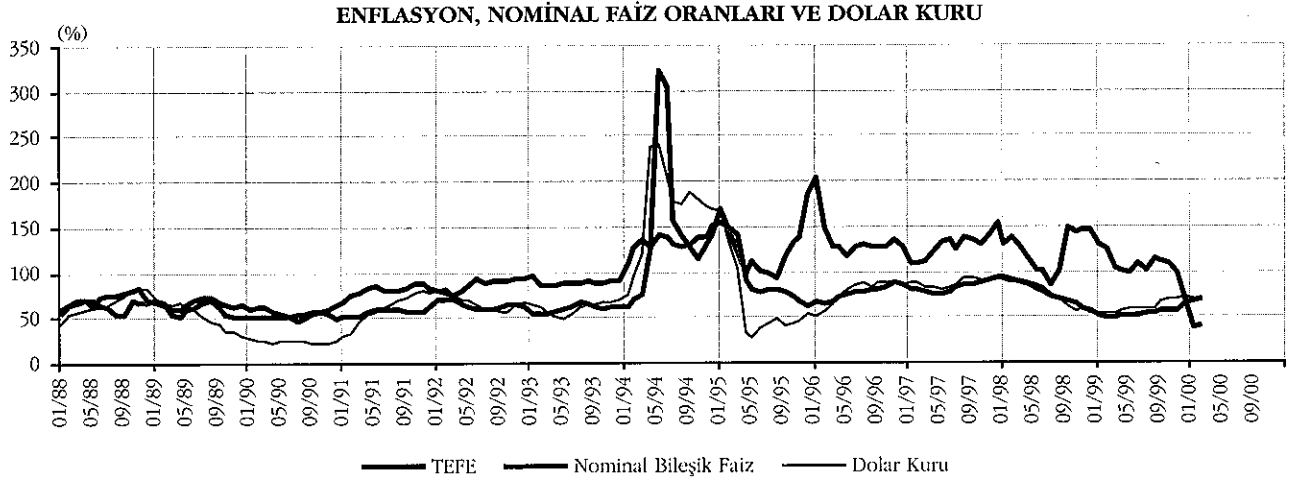
GRAFİK 5

YATIRIM - TASARRUF DENGESİ (*)
(12 Aylık Kümülatif)

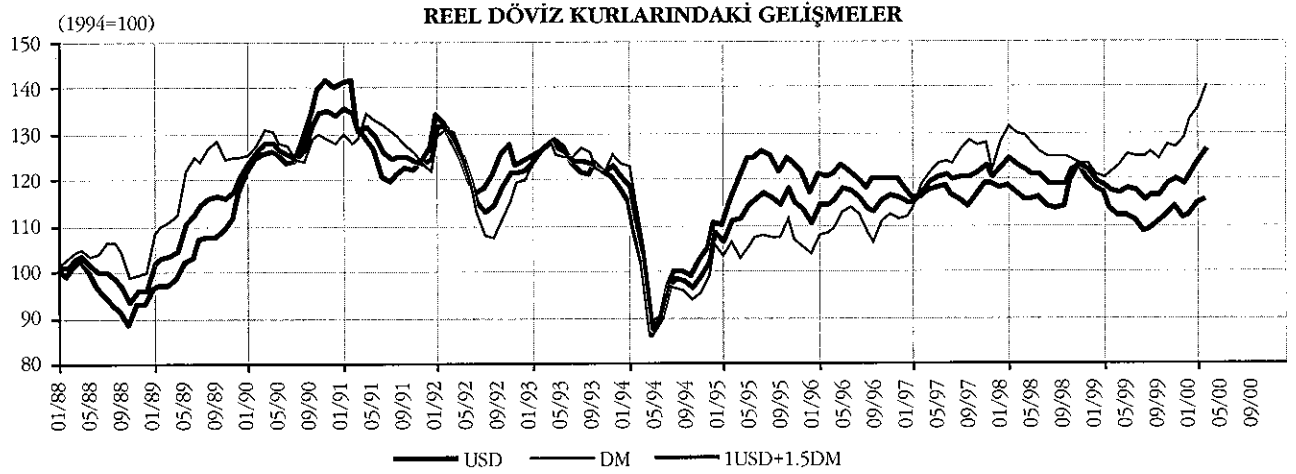

(*) Toplam Kamu Kesimi Tasarruf Açığı verisinin aylık olarak izlenememesi nedeniyle, Konsolide Bütçe Açığı gösterge olarak kullanılmıştır. Özel Sektör Net Tasarruf göstergesi ise Konsolide Bütçe Açığı ve Cari İşlemler Dengesi verilerinin cebirsel toplamı olarak hesaplanmıştır. Cari İşlemler Dengesi serisindeki kırılma, 1/96 döneminden itibaren bavul ticareti dahil aylık rakamların kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

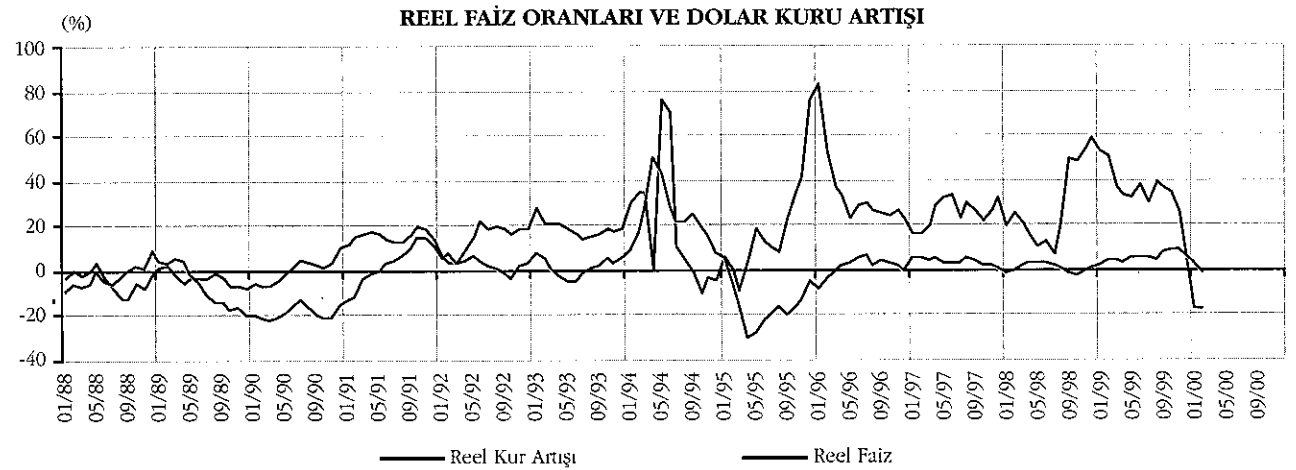
GRAFİK 6

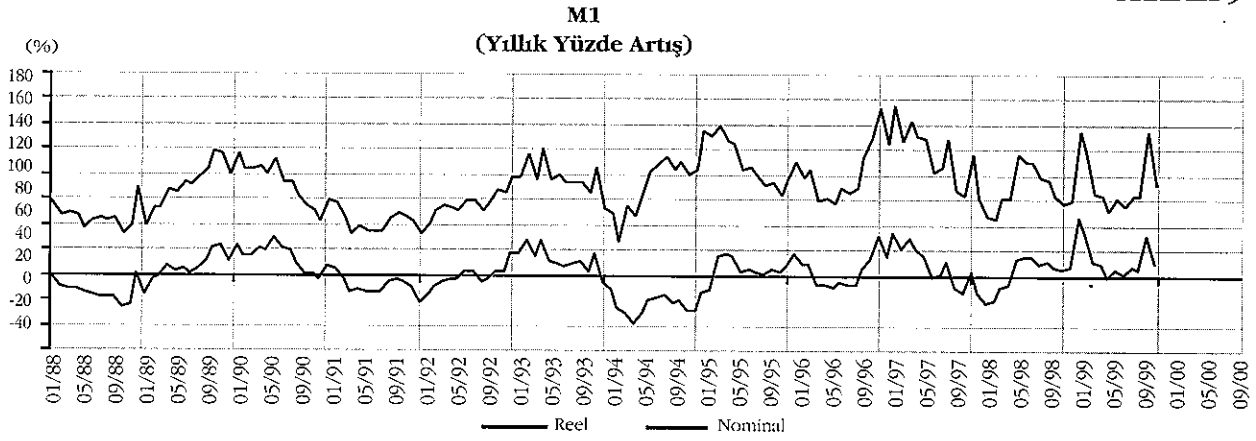
GRAFİK 7

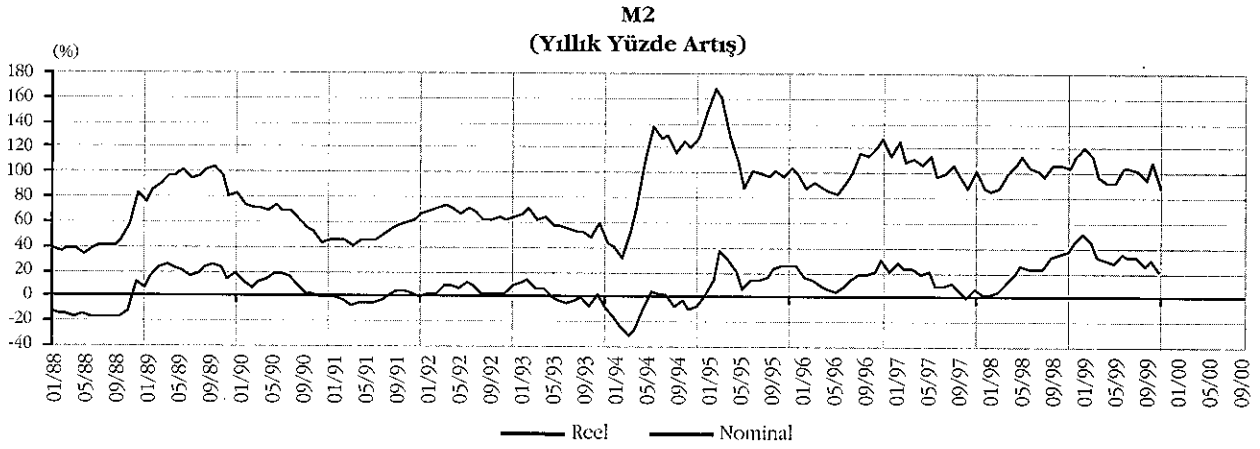
GRAFİK 8

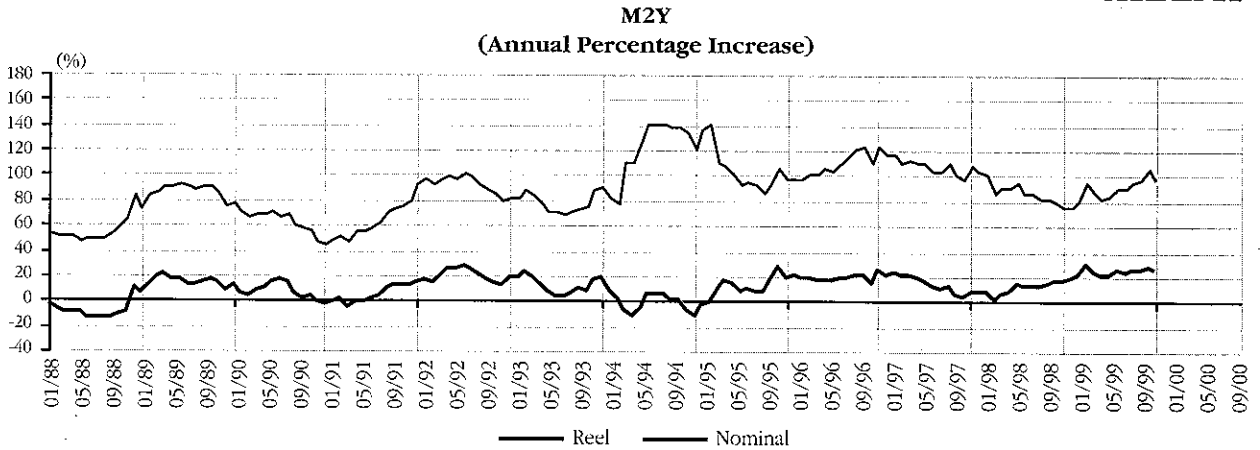
GRAFİK 9

GRAFİK 10

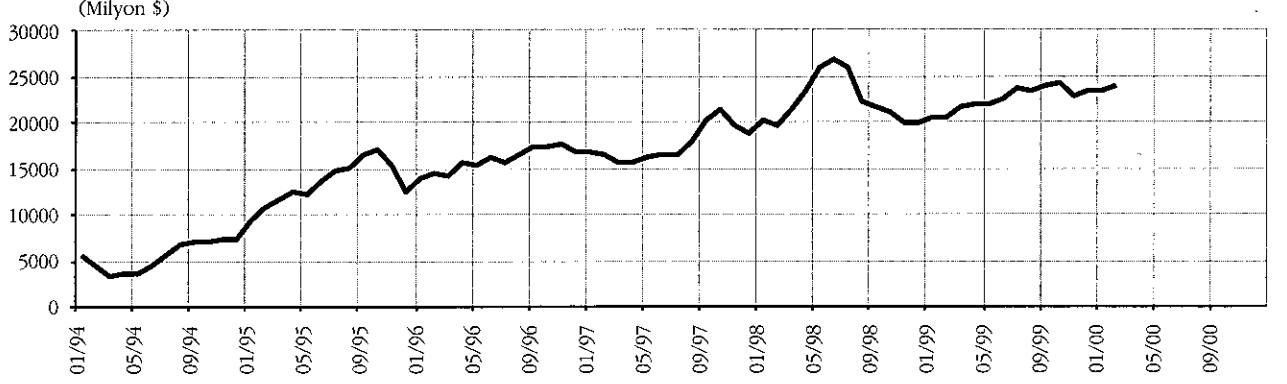

GRAFİK 11

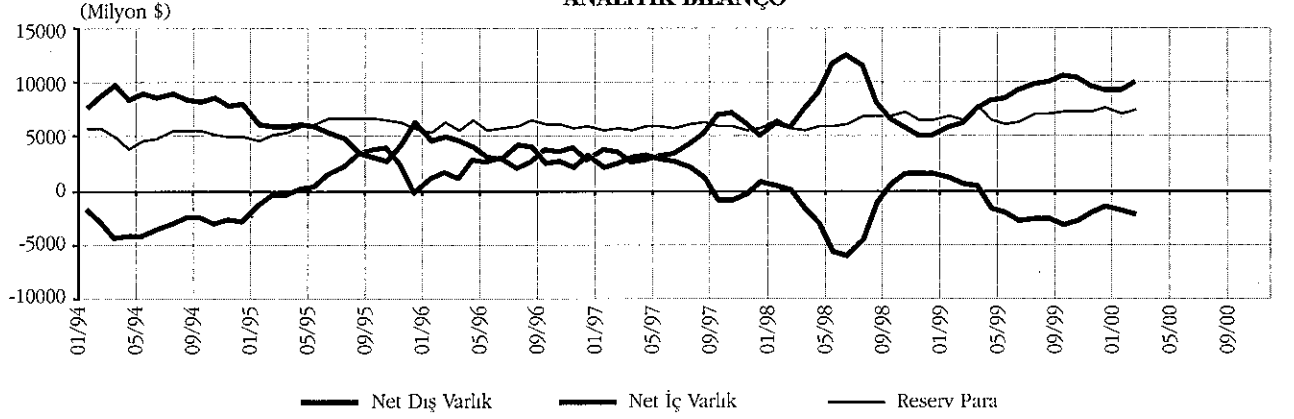
GRAFİK 12

MERKEZ BANKASI DÖVİZ REZERVLERİ

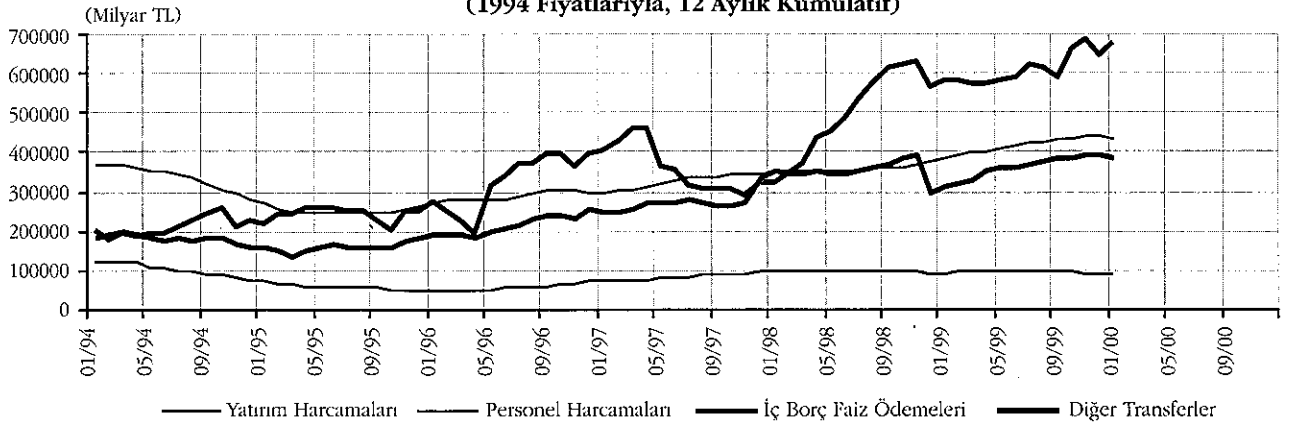
GRAFİK 13

ANALİTİK BİLANÇO

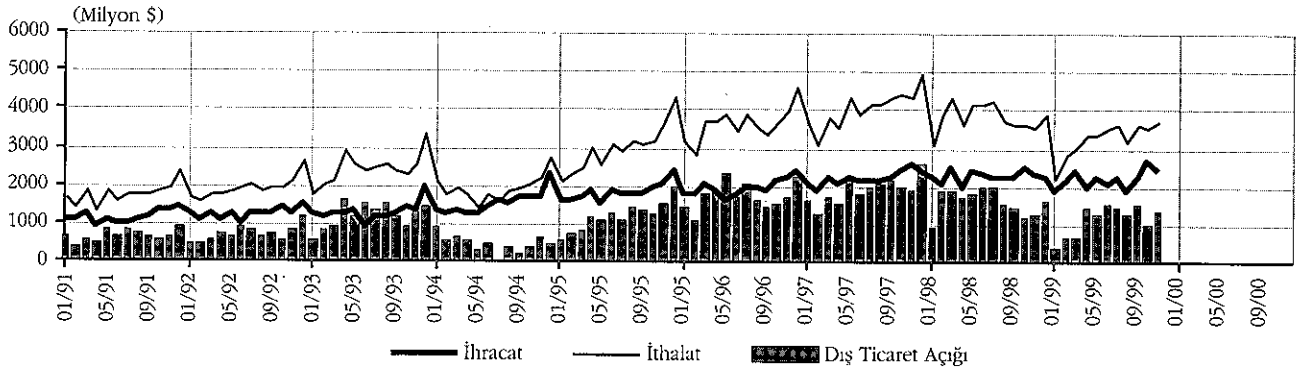
GRAFİK 14

KONSOLİDE BÜTÇE HARCAMALARI
(1994 Fiyatlarıyla, 12 Aylık Kümülatif)

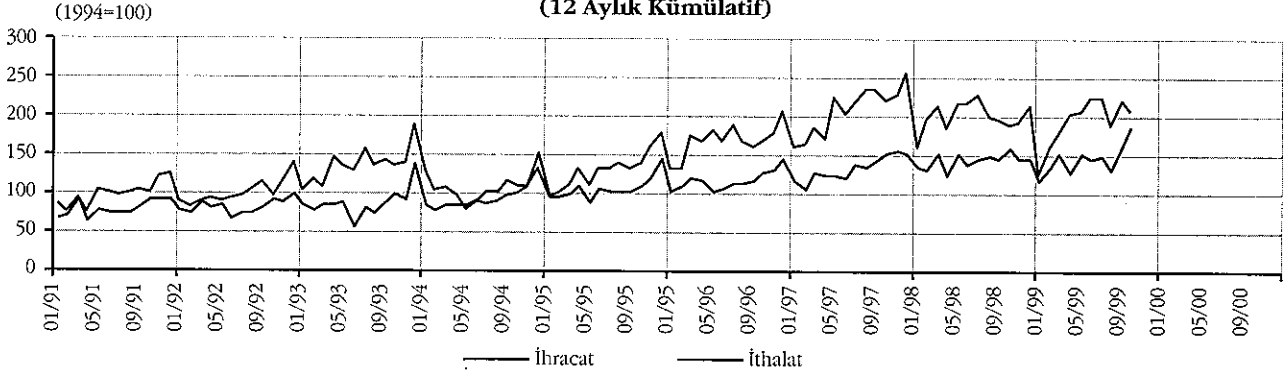
GRAFİK 15

DİŐ TİCARET DEĞERLERİ

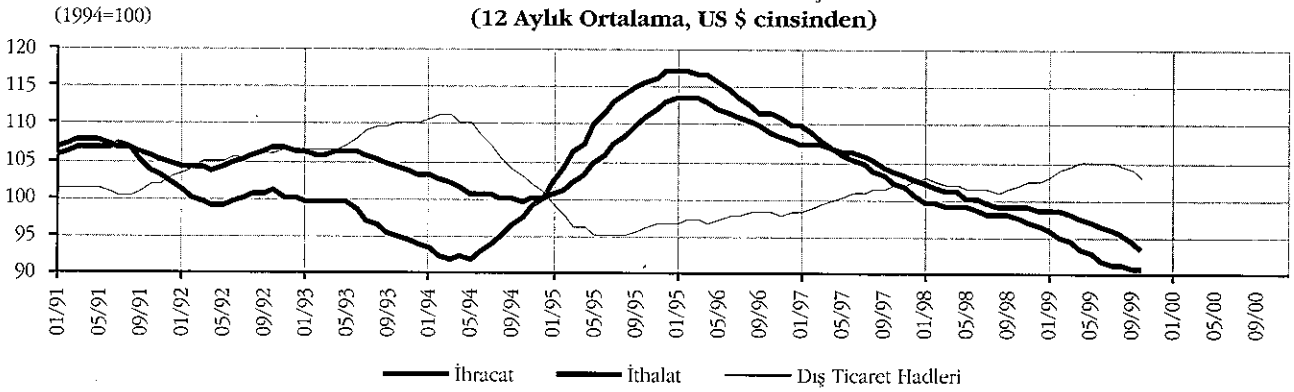
GRAFİK 16

NOMİNAL İHRACAT VE İTHALAT
(12 Aylık Kümülatif)

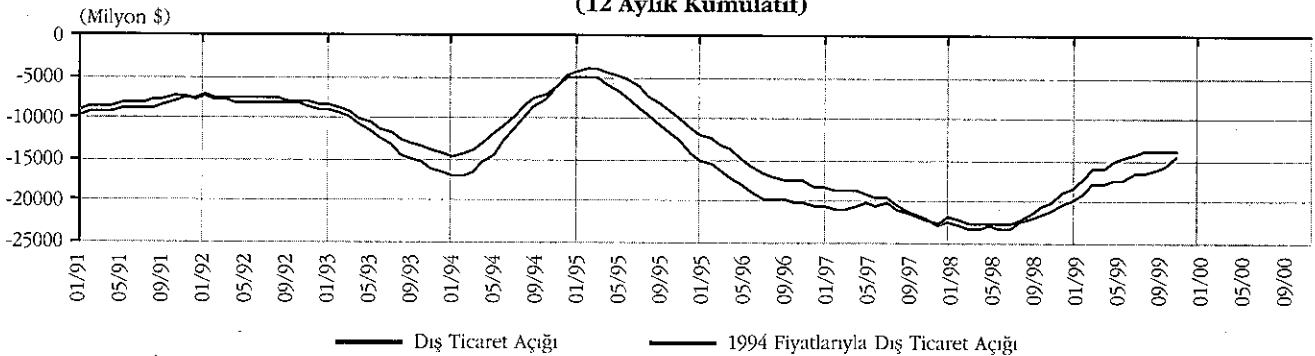
GRAFİK 17

İHRACAT-İTHALAT FİYAT ENDEKSLERİ VE DİŐ TİCARET HADLERİ
(12 Aylık Ortalama, US \$ cinsinden)

GRAFİK 18

DİŐ TİCARET DENGESİ
(12 Aylık Kümülatif)

TÜSİAD MAKROEKONOMİK SENARYO

	1998				1999				2000				2000 Aralık	Hükümet Programı		
	1.Çeyrek	2.Çeyrek	3.Çeyrek	4.Çeyrek	Yıllık	1.Çeyrek	2.Çeyrek	3.Çeyrek	4.Çeyrek	Yıllık	1.Çeyrek	3.Çeyrek			3.Çeyrek	Yıllık
Gelir (GSMH)(sabit fiyatlarla)*	9.5	4.5	2.6	0.6	3.9	-8.6	-3.3	-0.6	1.0	-4.4	5.3	4.2	4.9	3.6	4.5	5.5
Enflasyon (TEFE)*	89.2	79.9	68.4	58.2	71.8	48.8	50.1	53.6	58.2	53.1	62.2	54.5	45.0	34.7	47.7	38.5
Rezerv Para *	90.1	86.6	84.4	84.4	86.0	84.1	66.2	64.1	71.7	70.7	72.8	69.7	60.4	55.2	63.5	-
Konsolide Bütçe Geliri (tril TL)	2.041	2.972	3.239	3.636	11.888	2.994	4.519	5.092	6.367	18.973	5.570	6.874	8.020	8.884	29.348	32.585
Konsolide Bütçe Gideri (tril TL)	3.002	3.896	4.386	4.301	15.585	5.447	7.021	7.331	8.216	28.014	8.018	9.120	10.082	14.583	41.803	46.968
Konsolide Bütçe Dengesi (tril TL)	-961	-9.24	-1.147	-665	-3.698	-2.452	-2.501	-2.239	-1.849	-9.041	-2.447	-2.246	-2.062	-5.700	-12.456	-14.383
Konsolide Bütçe Dengesi (milyar \$)	-4.4	-3.7	-4.2	-2.3	-14.5	-7.2	-6.3	-5.1	-3.7	-22.4	-4.4	-3.8	-3.4	-8.9	-20.5	-25.1
Kons.Büt.Dengesi(GSMH'ya oranı, %)					-7.0					-10.7					-9.6	-11.5
Nominal Döviz Kuru (TL/\$)	219,385	252,532	272,037	292,747	259,175	340,696	395,326	437,887	496,351	417,565	556,769	587,238	607,713	640,624	598,086	573,030
Nominal Döviz Kuru*	84.7	83.9	67.7	55.6	70.9	55.3	56.5	61.0	69.5	61.1	63.4	48.5	38.8	29.1	43.2	37.8
Reel Döviz Kuru (TEFE 1994=100)	39.95	38.61	38.81	40.40	39.44	38.28	37.02	37.02	37.69	37.50	37.99	38.52	38.68	39.34	38.63	37.67
Reel Döviz Kuru*	0.5	-3.4	0.5	4.1	0.6	-4.2	-4.1	-4.6	-6.7	-4.9	-0.8	4.0	4.5	4.4	3.0	0.5
Nominal Faiz (bileşik %)	131.1	104.0	110.5	143.6	122.3	119.7	103.3	107.9	102.5	108.3	63.2	60.2	54.0	50.3	56.9	-
Reel Faiz (bileşik %)	47.6	35.4	25.0	54.0	28.6	47.6	35.4	35.4	28.0	36.6	0.7	3.7	6.2	11.5	5.5	-
İthalat (milyar \$)	11.3	12.0	11.6	11.0	45.9	8.0	10.2	10.4	11.3	39.9	10.8	12.2	11.8	13.2	48.1	46.0
İhracat (milyar \$)	6.7	6.6	6.7	6.9	26.9	6.4	6.1	6.2	7.1	25.8	6.7	6.5	7.0	8.5	28.8	28.3
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-4.6	-5.4	-4.9	-4.1	-19.0	-1.6	-4.1	-4.2	-4.2	-14.1	-4.1	-5.6	-4.8	-4.7	-19.2	-17.8

Renklendirilmiş rakamlar TÜSİAD tabimidir.
 (*) Bir önceki yılın aynı dönemine göre yıllık yüzde değişimi gösterir.
 (.) Yayımlanmamış veri
 (**) Hükümet yılsonu budgefi %20

TÜSİAD: Meşrutiyet Caddesi 74, Tepebaşı 80050, İSTANBUL, Tel:(0212) 249 54 48 - 249 07 23 Fax: (0212) 249 13 50
 TÜSİAD Adına Sahibi: Erkut Yücaoğlu Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür: Ümit İzmen
 Yayın Kurulu: Erkut Yücaoğlu, Korkmaz İkonur, Haluk Tükel, Ümit İzmen, Ebla Alidedeoğlu, Türkler Hamzaoğlu
 Yapım: Lebib Yalçın Yayımları ve Basım İşleri A.Ş.

TÜSİAD KONJONKTÜR'ün 23. sayısı 2000 Şubat ayının bilinen son rakamlarına ve tabimlerine dayanılarak hazırlanmıştır.
 Tüm hakları saklıdır. © TÜSİAD 2000
 TÜSİAD-7/2000-02-281

